

MALI ISTRANIN

Odzdrav malim prijateljima

K novogodišnjim čestitkama.

Lipi moji mali tići!

Prvo pismo, koje me je u ovoj godini pozdravilo bilo je vaše:

Mali Dragutin i Miroslav Skoko iz Duge Rese, zahvaljujuć vrlo poštovanom gosp. uredniku na trudu koji posvećuje nama najmladim Istranima u izgnanstvu, čestitamo mu od srea Sretnu Novu Godinu...

U znak odanosti šaljemo svoju sliku.

Bio sam, vjerujte mi, do suza dirnut i dugo sam vas, dugo, zamišljen, obojicu na slici promatrao, zagledav se u sretno nasmiješena lišca vaša, u jasne, jamačno modre, očice vaše...

Dragutin i Miroslav Skoko iz Duge Rese

Moji lipi mali Istranići prvi me se sjetiše. Bio sam ganut i sretan. jer znam, da su vaše želje i čestitke bile zaista iskrene i nenamještene. bez jala i zlobe, od srea, pune ljubavi, čiste ko kaplja rose jutarnje...

Gledao sam vas u duhu, zadovoljne, zaigrane, i radosne, kako nespretnim ručicama listate po ovom našem MALOM ISTRANINU, čiji ste vrijedni povjerenici... Dobra vam majčica tepa nešto i pjevuļji o Marinoj kruni, koju je oteo neki črni Moro, dok vam tata priča i tumači. dočarava zgone veselog mudrijaša Kloka i nemirnog pustolova Jožića: priča vam o zemlji, koja ga je rodila, o moru sijem, Učki našoj, zemlji crvenoj, mokroj i prhkoj, o gajevima maslina, badema, smokava i lješnjaka... o svoj. svoj onoj lijepoj Istri našoj, koju je morao ostaviti...

Da ostaviš... Ali čija je slika ponešto dublje neispunjena pa tr-
evo i vama svakog dana urezuje u mlada srca...

I vi je već gledate svojim jasnim čistim očicama, u kojima se —
vidim — već odražuje bljesak onog našeg modrog mora, vidite je u
vašoj zagrijanoj djetinjoj uobrazilji, divnu u Njenoj ljepoti, veličanstvenu
u Njenoj boli tu veliku patnicu našu, Istru siroticu...

Hvala vam topla na pozdravlju, dragi moji mali sokolići...

Ja vas još nikada nijesam vidio... Ali vjerujem, da ću vas jednoć
ugledati, živo vjerujem da ćemo se jednoć sresti... Dolje na zemlji ro-
djennoj, koju su oči naši i djedovi gomilama kostiju svojih zasijali, poto-
cima krvi i znoja natopili... Naći ću vas u prvim redovima, zasukanih
rukava, nogu do koljena uprtih u zemlju onu blagoslovljenu, koja je naša
i samo naša po svim pravima Božjim i ljudskim...

Tamo čekam pozdrave vaše i prvi stisak mladjahnih desnica. Tamo,
gdje nam je svima jedino mjesto. Daleko od toga mjesta nema i ne
smije nam biti života. Tamo na onoj grudi, koja će nas raskriljenih ruku
dočekati, čekam da me pozdravite i vi i sve one nebrojene tisuće vaših
malih drugova, koje — ko brižna kvočka raštrkane piliće — danas oko
ovog našeg «Malog Istranina» okupljam.

Taj vaš stisak ruke na onom mjestu biti će mi najveća hvala i sva
plaća za sav moj zaista mukotrpan rad.

Do vidjenja!

Ernest Radetić

izdavač i urednik «Malog Istranina».

Slogom sve se može!...

Snijeg prši pahuljicam
I zemlju pokriva.
A zemljica — majka naša
Zimski sanak sniva.

Pahuljice, drugarice
Jedna drugoj slijeće:
Gomile se od njih prave,
Sve postaju veće.

Našice.

Taj sniježak, te pahulje
— I ako su male —
Teret prave: drvlje, kuće
Sve u slozi svale.

Tako i vi, djeco moja,
Bud'te takvog kova:
Složno uč'te, ne će biti
Drugijeh redova...

Blaž J. Krnić

U manastiru Sv. Gospe na Jezeru

(Godine 1600)

Pijetao kukuriječe u vrtu samostana na Čepičkom jezeru. Vrtar otvara manastirska vrata; trči u obližnje kućice i dašćare te viče: Sluge zora je; na rad! Pobožni fratri, Pavlinci, bijele halje i duge brade, vraćaju se iz crkve, gdje su izmolili jutarnje molitve. Pod trijemovima manastirskoga dvora dočekuju fratri sluge i naredjuju im, što će danas raditi u kući i na polju. Jedan će od njih poći u samostanski mlin u Novome blizu Barbana po brašno; neki će kmet u manastir sv. Petra u Šumi blizu Pazina, da ponese pismo; dobit će za to dva hljeba i po bukare vina.

Sunce je granulo. Pavlinci idu u svoje ćelije.

Neki fratar izašao na dvor. On će malko pogledati, kako kmetovi obrezuju na samostanskoj njivi loze, kako drvvari sijeku drva u šumici i kako ribar lovi danas šarane i jegulje u jezeru.

Gle, iz gospodskoga dvora u Čepiću stigla su u manastir dva dječaka. Mladi plemići idu Pavlincima, da ih fratri uče čitati i pisati. Eno i sinova siromašnih radnika; oni će se u samostanu izvježbati u zanatu. Iz dvora u Pazinu dolazi žena baruna Barba. Nosi Sv. Gospi lijep sag, što no ga je sama izvezla i zlatom iskitila. Dva putnika, koji putuju iz Pazina u Labin, kucaju umorni i žedni na manastirska vrata. Dojezdio na konju i plemić Nikolić iz tvrdoga Kozljaka s one strane jezera: ide k fratrima, da mu uzajme koju lijepu knjigu. Nekoliko težaka dodje k Pavlincima, da nauče od njih, kako se sije neko novo povrće i kako se goje još nepoznate im voćke.

Po trijemu i hodnicima prolaze ljudi svake ruke. Šumi kao u pčelinjaku.

Najedamput začu se vani trka, vika i ružna psovka. Dotrčao u manastir čovjek: odijelo mu razdrpano, lice prestrašeno. Bacio se prioru, manastirskom poglavaru, ispred nogu. Govori: — Spasi me, dobri oče! kmet sam baruna Jurja, vlastelina u Kršanu. Taj opaki čovjek hoće da me baci u tamicu, jer mu nijesam htio pomoći okrasti na putu trgovce. Utekao sam njegovim momcima, okrutnim cačovima. Trčali su za mnogi do manastira.

— Ne boj se! — odgovara prior te ide na glavna vrata. Pred vratima stoje cafi s mačem u ruci.

— Fratrec, vrati nam kmeta!

Ali prior odgovara: — Ne smijete preko ovoga praga! Idite i kažite svome gospodaru, da je kmet ušao u našu službu.

Cafo škriplju zubima, ali šute i idu prema Kršanu. Spašeni kmet ljubi prioru ruke.

Dan je minuo. Sunce je zapalo. Manastirsko zvono zvonilo Zdravu Mariju. Ljudi i životinje idu na počinak.

U manastiru je sve tiho i mirno; samo se u crkvi razliježe pobožno pjevanje dobrih Pavlina.

Vladimir Nazor

Fuček Martin:

Lijepa carevna

Bio nekoć car, imao jedinicu kćer, koja bijaše neizmjereno lijepa. Dorasla ona za udaju pa se otac uplaši, što će je morati izgubiti. Noći i noći razmišljao je car, što da uradi da je ne mora dati drugome za ženu. Carica opazi promjenu na svome mužu pa će ga upitati: »Što si tužan gospodar! Vidim, da mi veneš, koja ti je bolja il' nevolja?« Cara iznenade ove riječi i pomisli, zašto da taj i prizna ženi istinu. »Nema na svijetu nikoga, koji bi zaslužio našu jedinicu. Toga ja ne mogu da dopustim!« — Što naumi to učini. Dolazili mnogi kraljevići čuvši za ljepotu mlade carevne, da ju vide i prose, no vraćali se neispunjenih nada. Carevna bi privoljela, ali otac nikako. On bi uvijek našao neku zapreku, samo da odbije prosea. Proscima bi zadavao da ispune razne nemogućnosti i naravski, da su se oni pokunjeni morali okaniti lijepe carevne.

Jednoga dana pozva car sve zidare i graditelje iz svoga carstva, da mu grade nove carske dvore. Ovi se odazvaše, a dvorovi budu gotovi što bi rekao preko noći. Dvorovi sinuše u svoj svojoj ljepoti, a car zapovijedi da ih ograde vrlo visokim i debelim zidom tako, da će braniti pristup bilo kome. Jedini ulaz u njih bijaše podzemni hodnik, koji je vodio iz starih carskih dvorova. Novi dvori budu ukrašeni najljepšim prozorima, vratima, pokućstvom i drugim namještajem, pa su svojom ljepotom nadmašili stare dvorove. —

Kad bi sve gotovo car će jednoga dana:

Jedina kćeri! Sagradih dvorove da im nema para na čitavom svijetu. Sagradih ih tebi i za tebe. Podi u njih. Imaćeš sve što zaželiš: dvorjanike, zabavu, najfinija jela i pila. Sve ću ti dati i učiniti za te! —

Carevna ne misleći na drugo, već na očevu ljubav preseli se jednoga dana u nove carske dvorove. Jedno ju začudi pa će ocu: Čemu tako taman ulaz u tako krasne dvore? Otac ju utješi da je to samo zato, da ju ne vidi i da joj ne smeta toliko radoznali svijet, a on da će skoro dati načiniti osobiti ulaz u dvorove. Carevna bude prvih dana vrlo zadovoljna i vesela, ali kad čuje da je u tim dvorovima zatvorena i da ne može iz njih postade vrlo tužna i nevesela. Sazna, da na ulaznim vratima leži sedmoglava aždaja, koja neće da je pusti van dvorova.

Carica, čuvši za nesreću svoje jedinice umre od žalosti.

I sada su dolazili prosci sa svih strana, da vide i prose lijepu carevnu. Nju ne vidješe, a nakana da dođu do nje u dvorove bude im uvijek uzalud.

Dočuje za carevnu lijep i mlad kraljević u nekoj dalekoj kraljevini, koji odluči poći po nju. Mnogo je dana i noći putovao sa svojom pratnjom, ali nikako doći do nesretne carevne i njenih dvorova. Jednom za noći u nekoj gustoj šumi. Kraljević ne mogaše dugo da usne od velike želje, da već jednoć vidi prelijepu carevnu. Iako je njegova straža bila budna ipak se u kraljevićev šator došulja malen patuljak. Kraljević se začudi i upita patuljka što želi.

»Došao sam da ti pomognem! Teško je doći do lijepe carevne. U dvorove nema ulaza, jer su opasani debelim i visokim zidom, kojeg ne

može nitko proci, a na podzemnom ulazu leži sedmoglava aždaja. Ja sam došuo kako ćeš moći doći. Poslušaj moj savjet i carevna će biti tvoja. Ima samo jedan dan u godini kada ćeš do carevne doći. Taj dan je još daleko no kad ćeš ti stići do dvorova i taj će dan doći. Doći ćeš do dvorova. Podigni šatore; nadi najbolje svirače i pjevače, koji će znati da ugođe lijepoj carevni svojom pjesmom i svirkom. Ona će doći na bedeme da vidi tko je to zabavlja. Na rečeni dan, ja ću doći i povešću te do kraljevnice. — reče patuljak i ođe.

Došavši kraljević pod bedeme, razapne šatore, nade najbolje svirače i pjevače, koji su svojom umilnom svirkom i pjesmom zabavljali lijepu carevnu. Jedne večeri, kad su se lijepi zvukovi kraljevićevih svirača odbijali od tvrdih bedema pojavi se carevna i zahvali onome, koji joj eto već nekoliko večeri pruža veliku ugodnost i zabavu. Kraljević bude očaran njenom ljepotom.

Evo i patuljka. »Došao sam, da te povedem do lijepe kraljevnice. Slušaj! Hoćeš li do kraljevnice moraš da ubiješ aždaju! Svake godine na sutrašnji dan diže se sedmoglava aždaja da vidi, što se događa u dvorovima i okolo njih. Zaviriće i u tvoj šator. Budi jak, da joj možeš odrubiti barem prvu glavu jer ostale ćeš lagano da skidaš. — Ima u blizini kovač kod kojeg ću ja nabaviti mač kojim ćeš moći da ubiješ aždaju. Pripravi se, jer skoro će dan. Ja ću donijeti mač.« —

Svanu sutrašnji dan, a kraljević pripravan da dočeka sedmoglavu aždaju. Došavši aždaja do kraljevićeva šatora zaviri u nj, a kraljević zamahnu mačem i odsiječe glavu, koja se daleko otkotrlja. Patuljak brže izvadi jezik i spremi ga. Aždaja pomoli drugu glavu, a kraljević odrubi i ovu. Patuljak izvadi jezik. Tako redom, dok konačno padne i sedma glava. —

Patuljak vidjevši junaštvo mladog kraljevića reče, da podu sijedo u kralju. Došavši, ovaj se začudi i upita ih što žele. Kraljević reče, da je došao da prosi lijepu carevnu. Car se zamisli i reče: »Daću ti je, ako ispuniš jednu zadaću! Ubij aždaju sa sedam glava i carevna će biti tvoja!«

»Svijetli kralju, ja sam tvoju zadaću već izvršio! Odrubio sam svih sedam glava gadne aždaje, a za dokaz: ovaj mač i sedam jezika ljute aždaje, koje drži moj mali prijatelj«, pokazavši na patuljka.

Kralj se zadivi njegovom junaštvu i reče: »Tvoja je, hrabri kraljeviću! Moj vam blagoslov!«

Slijedećeg dana pozove car sve zidare i graditelje da ruše tvrde bedeme. Bedemi budu srušeni, a dvorovi sinuše u svoj svojoj ljepoti, a car bude vrlo sretan, što je mogao da daje svoju jedinicu lijepom i junačkom kraljeviću.

Patuljak ostade dugo kod sijedog cara, kojeg je svake večeri zabavljao pričajući mu o sreći lijepe carevne. Sijedi car naskoro umre, a naslijedi ga junački kraljević sa svojom prelijepom kraljicom — mladom carevnom.

Vjetrov sin

— Napokon je došao čas da upoznaš moju moć i moje carstvo, — reče jednog dana Vjetar svome sinčetu. Ukreaću te na brod kojeg sam dao napraviti samo za tebe. Ti ćeš samo kormilariti, a brod će te odvesti kud želiš. Ali pazi, nemoj slušati ljude koje sretnoš na putovanju. Nemoj se obazirati na njihove riječi, jer ćeš doživjeti neugodnih i strašnih časova.

Dječak, Vjetrov sin, otplovi. Vjetar počne duvati. Jedra se napnu. Brod počne brže ploviti. Ne prodje dugo i dječak izgubi iz vida svoj otočić, svoj rodni kraj. Sada vjetar zaduva jače. Kljun broda rezao je valove morske i poskakivao kao mladi konj. Dječaku se pričinilo kao da leti na tankoj bijeloj ladjici. Pričinilo mu se kao da sniva na onom beskrajnom moru.

Brod je dalje plovio tjeran vjetrov. Sad se naš mali kormilar sjeti očevih riječi. Okrene kormilo i brod zaplovi proti vjetru. Valovi udarahu na brod i o brod. On se stane gibati i njihati. Vjetar je oko broda uricao i zavijao. Valovi se dizahu kao gore i valjahu se preko broda, a dječak stajao na kornilu i upravljao brodom. Nije se ni najmanje uznemirio ni pobojavao. Znao je da je taj vjetar njegov otac koji mu želi samo dobro.

Najednom između valova opazi prevrnutu ladju. Valovi se s njome igrahu kao sa ljuskom orahovom. Brodolomci plivahu na nekakvim laskama i dozivahu u pomoć.

Dječak se sjeti očeve opomene i krene dalje. Ali dozivanje i zapomaganje nesretnika dirne njegovo nježno srce. krene prema brodolomcima.

Vjetar, kao na zapovjed, prestane duvati. Dječak baci mornarima konop. Oni se za nj uhvate te se popnu na brod. Opazivši brodolomci na brodu samo dječaka stanu ga ispitivati o njegovom porijeklu i životu. Dječak im na sve lijepo odgovorio, ali im nije htio reći otkuda je i čiji je sin, jer se bojao njihove osvete zbog nesreće koja ih je zadesila.

More postajalo sve mirnije. Brod se teško micao naprijed. Prodje tako prvi dan, pa drugi i treći, a brodolomcima dosadi ova lagana vožnja. Počelo im ponestajati i hrane. Oni su željeli da čim prije stignu na kraj. Ako bude potrajala ova tišina, oni će prije umrijeti od gladi nego li stignu na kopno.

Dječak je sve to mirno slušao i gledao. Prije su toliko proklinjali vjetar, a sada ga zovu u pomoć. Dječak zamoli svoga oca da ponovno zaurla. Vjetar mu udovolji želji. Mornari potrčaoše svaki na svoje mjesto kao što su bili naučeni na potonuloj ladji. Vjetar duvaše sve jače i jače. Brod škripaoše pod njegovim udarcima i jedva se probijaše naprijed, kroz velike i teške valove.

Prestrašeni mornari pridjoše dječaku koji je mirno kormilario te vikahu:

— Jesi li demon? Zar nas opet vodiš u propast? Iskrcaj nas na najbližoj obali, jer ćeš inače zlo proći.

Dječak mirno odvrati:

— Ja ne mogu sada brodu smjer mijenjati.

— On za inat tjera brod u propast, — odgovori jedan. Bacimo ga u more! Dječaka spopadne veliki strah. Iz očiju i lica brodolomaca moglo se čitati mržnju, prezir i osvetu.

— Zemlja! Kraj! Pogledajte na desno, — reče jedan od njih.

— Upravi brod odmah k obali! — vikahu svi u jedan glas. Dječak poslušao.

— Ovo je drugi put što oca ne slušam. Bog dobri znade što će mi se opet dogoditi reče dječak sam u sebi, upravljajući brod kraju.

Kad je brod bio udaljen od obale jednu milju more se utiša. Približe se obali. Brodolomci se iskreaju, a da se nisu ni zahvalili dječaku što im je spasio život.

Dječak je sada uzalud čekao da vjetar ponovno zađuva. Ladja ni makac s mjesta. Sada mu bijaše žao što nije oca poslušao. Poče plakati onako sam i ostavljen. Najednom začuje oko jarbela nekakav glas:

— Vidim da se kaješ. Nadam se da si upoznao svijet i život. Dječak se obradova, jer u tom glasu prepozna svoga oca. — Jest sine, mislim, da

te je prošla volja da se ponovno ljudima približiš. Ali u glavnom sam s tobom zadovoljan. Imadeš dobro i plemenito srce, ali zapamti, dijete moje, da imade u životu nešto više i jače od osjećaja sućuvstva. To je glas dužnosti, kojeg moramo u prvom redu slušati. Ti ćeš biti moj nasljednik u zraku, na moru i na zemlji. Morati ćeš vršiti svoju dužnost iako ti srce bude pucalo videći ljude kako se bore, ginu i padaju u borbi s tobom. Nadam se da si me shvatio. Onaj koji svoju dužnost savjesno i predano ne vrši, taj gine i propada. A što bi more bez vjetra i valova? Ono bi izgubilo strah i trepet, a i čar i ljepotu svoju.

Po tuđem izvoru priredio: L.

**„Mali Istranin” bori
se s poteškoćama.**

Zašto ne šaljete pretplatu?

Zimska magla

Zimska magla pala
Selom i šljivikom;
Iz kuće na maglu
Sad se neda nikom.

Samo dvoje djece
Ne će slušat maju:
— Ko da nema dana —
Danas se igraju.

Majka ih u kuću
Zove, da se uče,
Jer u knjigu nisu
Virnuli od juče.

Od toga su dana
Oboljeli jako;
Puni mjesec dana
Zlo i naopako.

I da ne bje majke
I majčine ruke
Bog zna, kakve još bi
Pretrpjeli muke.

Našice.

Blaž J. Krunić

Radoslav Kovač:

Ježibaba

Već dva mjeseca nije se pojavio na vedrom ijetnom nebu ni oblačak. Nemilosrdno žeže sunce da je izgorio i rod i plod. Na drveću se sušilo lišće kao da je jesen. Zemlja ispucala pa se vidjelo duboko u njezinu žednu utrobu. Zakukala sirotinja kako će dočekati zimu.

Kuća Stanka Damjanova bila je najsiromašnija u selu. Puno djece a malo zemlje. Dosada su se jedva prehranjivali kozjim mlijekom no sada nije bilo više paše za koze i one su se uveče vraćale kući praznog vimena.

Jednog kasnog jesenskog dana dotjera najstariji sin Mirko gladne koze kući pa reče ocu: «Kako ćemo, oče, dočekati zimu? Nego znaš šta? Odlučio sam da podem u svijet tražiti sreću, pa ako posrećim biće nam svima bolje.» Otac se rastužio što ga ostavlja najstariji sin no videći da drukčije ne može biti pristane. Dade mu na put zavežljaj s malo kruha i sira, nešto novaca i jedan stari kožuh: blagoslovi ga i otprati komadić puta suznih očiju.

Išao Mirko dugo pravo prema sjeveru. Sve samu ravnica a nigdje žive duše da se malo porazgovori, nigdje kućice da se u nju skloni. Što je dalje išao bivalo je sve hladnije. On navuče očev kožuh. Iz sivog, olovnog neba spustio se gusti snijeg a bura fijukala i šibala mu lice. Išao je sve teže. U nogama je osjećao umor a prozebao je do kosti. Svaki je čas propadao do pojasa u snježne zapuše. Pred sobom ugleda šumicu i pode prema njoj. Kad je došao blizu opazi malu kućicu koja se neprestano okretala. Drven krovčić bio je sav obrašten mahovinom a iz dimnjaka se vijao jak dim. Uz kućicu se prislonila mala stajica i s njome se okretala. On dovikne: »Stoj kućice! stoj!« Kuća stane a on uđe. Zaučudi se što nema nikoga u njoj pa pomisli: »Već će neko doći, pričekaću.« i pruži se na klupi kraj tople peći. Ugodna mu toplina poput mravca milji po cijelome tijelu a na oči mu se spuštao slatki umor. Boji se zaspati jer bi ta kuća mogla biti hajdučko gnijezdo pa će ga ubiti na spavanju.

Zato ustane i ~~puta~~ ~~do~~ ~~prozorčića~~. Van¹ je urlala bura. Tavanice su škripale kao da plaču a prozori i vrata se tresli. Gledao je kroz prozor. Sunskom čistinom jurila su prema kolibi dva brzonoga jelena zapregnuta u saone. U saonama stoji neka nakazna žena i metlom zamće trag. Saone stanu pred kućom. Baba sade, raspregne jelene i pusti ih u šumu a onda uđe. Mirko se prestraši. Mjesto kose vijele se same zmije a iz krezubih čeljusti virile četiri kljove. Nasred čela sjalo kao šaka veliko oko. Baba se začudi kad opazi u svom stanu ljudsko biće pa mu reče: »Ovamo ni ptice ne dolijeću ni divlje zvijeri ne dolaze a kamo li čovjek. Znaš li da je ovo dom Ježibabe koja svojim dahom nosi smrt. Došao hotimice ili nehotice dobro mi došao jer već dugo nijesam okusila ljudskog mesa.«

Mirko je znao da je izgubljen ali prikrije strah pa junački odvrati Ježibabi: »Ne pripovijedaj sada, babo; gladan sam. Daj mi jesti i piti!« Ježibaba ga pipne po ledima i reče: »Mršav si, sinko, mršav. Sama si kost i koža. Moram te još malo ugojiti.«

Zatim ode u staju izabere najdebljega ovna, zakoljega i oguli, donese ga u kuću, ispeče na peći i iznese na sto. Pozove i Mirka k jetu. Ježibaba izabira najdeblje komade, slasno ih guta sve joj se mast cijedi niz bradu a Mirku nije do jela već sve misli kako da nadmudri babu.

Poslije jela zapita ga baba: »Gle pa ti imaš dva oka? Zar njima bolje vidiš nego ja jednim?«

»Svakako« odgovori Mirko. »Bi li i ti htjela imati dva oka?«

Ona kimnu glavom. »Zato je lako« reče Mirko. »Izučio sam kovačiju pa ti mogu za čas skovati još jedno oko. Ako hoćeš lezi na klupu i malo pričekaj!«

Baba legne a Mirko metne dljetu u peć pa kad se užarilo dode babi i brzo joj ga turne u oko. Oko zacvrkne i iscuri. Ježibaba zamrla od boli i uhvati se za čelo: »Platićeš mi to, pogani sine! Živa ću te na ražnju peći« urlala baba i pipala rukama oko sebe da ga ulovi. Lovila ga po cijeloj sobi a on joj spretno izmicao te umakne u staju. Ona za njim te stane na vratima. Staja je bila puna zlatorunih krilatih ovnova. »Sada si moj! Nećeš mi uteći« mrljala baba i otvorila širom vrata:

»Ovce, moje ovčice, proljeće je tu. Hajde u šumicu pasti sočnu travicu!« a ovce izlazile jedna po jedna. Svaku bi opipala pa kad bi napipala vunu rekla bi: »To je ovca« i propastila je. Mirko okrene svoj kožuh naopako da je krzno bilo izvana pa se primi najvećemu ovnu ispod trbuha. Baba opipa i toga ovna po ledima i trbuhu, osjeti vunu i propusti ih.

Kad je Mirko sretno umakao iz staje zajaši na ovna, primi mu se za zlatne rogove te mu šapne: »Ovniću, moj ovniću! leti pred moja kućicu!«

Ovan raširi krila, digne se visoko i poleti kao strijela da je Mirku sve u ušima zviždalo i lagano se spusti u dvorištu Mirkova oca. Mirkov se otac razveseli sinovom povratku a i zlatorunom ovnu. Zatvorili ovna u staju, pazili ga i mazili. Svaki su ga mjesec šisali a zlatno runo prodavali u gradu.

Našoj Istri

Često sam puta mišlju poletio
sa toplom željom, k tebi srotice;
mnogih se tvojih jada prisjelio
i bijeda što te taru nemilice....

Mezimče pravo cijelog si nam Roda;
osjeća bol ti Jugoslaven svaki;
nit znadeš, tužna, još što je Sloboda.
čamiš u ropstvu, ko u grobnoj raki.

Brda i polja žalost ti ovila;
srušena leže ubava ti sela...
Pjevahu nekad. Istro naša mila,
a sada plaču tvoja bistra vrela...

Ali će doći čas i tvoje sreće,
kada ćeš i ti, (kao što si bila!)
s nama biti opet, i više te neće
otrgnuti od nas svih dušmana sila...

... O, draga Istro, Sestra si nam prava;
našega Roda po krvi si dio...

Gdje šumi Vardar, i gdje teče Sava.
Znaj, da na te misli narod naš cio.

Krsto Mihotić

Mala pošta

Gospodine uredniče!

Čitao sam u božićnjem broju »Istre« --
»Pozdrav malih Istrana braći u domovini«,
pa Vas molim, kao mali Istranin, rođen u
Trsteniku — Čičarija. — dami uvrstite u
»Mali Istranin« ovaj moj odgovor:

Dragi moji Istrani!

Nisam ja na Vas zaboravio.

U slobodi mislim na Vas i šaljem Vam ovaj list natopljen suzama.
Sree moje žali za Vama, neoslobodenom mojom dragom braćom. Ali, braćo
moja, tješimo se, i tome će doći kraj, svanut će ljepši dani svima vama.

Sastati ćemo se u slobodi.

Ja sam, braćo, ovdje i nosim crvenu košuljicu i vježbam se, i
spremam...

Zdravo, moja draga braćo! I čekajte me!

Čakovec.

Miloš Ribarić,

učenik 3 razreda vježbaonice

Prilažem moj mali prilog od 5 din. za fond »Malog Istranina«.

Majmun Klok, mali Jožić i njihove vragolije

U lijepom finskom zaljevu, kamo ih ribari sklonuše naša su se dva junaka brzo oporavila. Jožić je čvrst kao dren, pravi tip naše otporne rase, a Klok je žilavi majmun, koji je također već dosta toga podnio. Istina, on je neko vrijeme dobrano kihao, ali zahvaljujući svojoj priručnoj ljekarni, koju su još iz Zagreba sobom u kovčezicu ponijeli, i ta ga je prehlada brzo minula.

U kolibi, u koju ih dopremiše, kunjao je teško prehladen stari jedan lovac na kitove.

»Jao!« jadikovao je sav oblijepljen kožusima, »moja leđa, moje noge, moja glava — — —«

»Oho! Baš ste nas u lijepo društvo doveli« mudrovao je Jožić, a Klok ga samo ispod oka pogledavao misleći i on u sebi nešto tome slična.

A stari je ribar neprestano nešto gundrao.

·Hm! Kad ću opet u lov. Sad je baš vrijeme kitolova, a ja moram ovdje ko kakvo stare kljuse u krevetu liječariti i dobrom Bogu dane krasti. Eh, da mi je bar kakav dobar liječnik . . .«

Zdravo, kapetane!« pozdravi ga Jožić. «A koje Vas je zlo spopalo, te tako jadikujete!«

»Eh, sinko, kostobolja, prehlada, glavobolja, reumatizam . . . Sve me to prikovalo evo o ležaj s kog se ne mogu da maknem.«

»Čekajte, gospodar, samo časak i vidjet ćete, kako ćete uskoro skočiti iz kreveta poput brzonoga jelena . . . Mi smo vam liječnici — ja evo i moj mali drug.«

»Liječnici? A ma baš pravi liječnici zar!« veselo će stari kitolovac.

A ma je li to moguće?« ushićeno će starac. »Sam Vas je Bog poslao. Nego kakvo je to čudno stvorenje s tobom?« upita Jožića pokazujući na majmuna. Izgleda ko pravi pravcati čovjek, a nije jer ima rep. Takova šta nikad još nijesam vidio.«

Klok čuvši da se o njemu govori, duboko se nakloni starom kapetanu i podvije rep.

To Vam je, kapetane, majmun. Dražesna životinja, vjerna i dobra, a pametna, eh! da bi se mnogi čovjek pred njom morao sakriti. Nego sada ćemo da pristupimo liječenju, reče Jožić.

Klok! vadi aspirin, piramidon, Kresival i sve ljekarije naše. Te će i mrtvoga oživjeti, a kamo li ne bi ovog starog i žilavog kitolovca, koji se prepao od male nahlade i kostobolje . . .

I Klok rastvori kovčežić, onaj glasoviti kovčežić, koji je toliko svijeta vidio i toliko pustolovnih putovanja prošao. I po zraku je na raketi letio i po snijegu se kotrljao, a i u ledenom se moru okupao.

Klok, koji je, kako znamo, spremao u Zagrebu kovčeg za sve se, a ma baš za sve pobrinuo. Uz masne kobasice, sremske kulene, lički sir

i slavonska slanina, nije zaboravio opskrbiti se i lijekovima, aspirin tabletama, piramidonom i sličnim vrsnim ljekarijama, koje su mu sada i te kako dobro došle.

I zaista! Čim je stari ribar uzeo par aspirina i gucnuo malo kresivala, kašalj, prehlada i kostobolja nestadoše, kao da si ih otpuhnuo.

»Momej sa mnom!« kliknuo je veselo skačući zdrav s noge na nogu. »Povest ću vas na svom brodu u lov na kitove. Da znate samo, kako je to divno i zabavno.«

Sutradan su se uistinu ukreali i Klok i Jožić sa starim kapetanom na ladu. Bio im je silno zahvalan i pazio je na njih ko na oko u glavi a i svi su ih ostali lovci susretali s velikim poštovanjem.

Kitova je ove godine bilo u velikoj množini. Lov je bio vrlo živahan i ribarski su čamei bili puni. Lov na kitove, je kako znamo, za sjeverne narode unosan posao. Sve se od njega daje iskoristiti i koža i meso i mast, kojom napose obiluje.

»Haj, haj! Eno nam masne lovine!« krikne jedan ribar i pokaza prstom na ogromnog kita, prekrasan grönlandski primjerak. »Za njim! I svi se late ostvi, pa udri na njega.

»Pa zar ćemo mi jedini ostati ovdje praznih ruku«, reče Jožić Klocku. »Jok! pokažimo, da nismo ni mi istom kakve šuške.« Dohvati ostve i skoči u čamac, a Klok za njim, pa zaveslaju svom snagom za kitom.

»Natrag! Natrag! Prevrnut će vam čamac!« klicali su im ostali kitolovci. »Propast ćete uludo.« Ali bilo je već prekasno.

Jožić je došao u blizinu kita i svom mu snagom bacio ostve u zatiljak. A kit je samo zamahnuo repom, zapljusnuo ko strašan vijak i jurnuo ko sve strijele. Da nesreća bude potpuna konopac o koji su ostve privezane, zakvačio se za jedan klin čamea i kit je strahovitom silom povukao za sobom čamac, i Klocka i Jožića u njemu.

...Jurnjava je bila užasna. More se pjenilo, kit je puhao dišući u vis čitave stupove vode i bježao silnom brzinom prema jugu vukući za sobom slabašnu ladiceu.

»Zbogom Klok moj dragi, propadosmo!« zavikne Jožić sav blijed majmunu. A Klok se čvrsto držao ladice, tresući se i on. To je bio nezapamćeni rekord brzine. Svi bi se veliki prekoceanski parobrodi mogli sakriti, jer toliku brzinu kakovom su jurili naši junaci, još nikada nijedan pomorski orijaš nije postigao.

U ušima im je zujalo, kosa im lepršala, a dah im zastajao. Upravo strašno! A kit je jurio, razbješnjen, raskrvavljen, mlateći oko sebe da se sve prašilo.

I jurili su tako, a da ni sami nijesu znali kako dugo. Ta tko bi još u tim časovima vrijeme računao!

Najedamput uskipi more oko njih. Zadoše u strašan orkan. Valovi ih bacali stotinjak metara u vis, pa opet natrag. Želudac im se preokrenuo i sve su izbacili, što su još pred osam dana pojeli. Časovi su bili užasni, puni groze. Smrt im se kesila iz dubine morske.

U to zapadoše u vijavicu. Ogroman vodeni stup, do neba visok, zavitla njima, zavrti ih ko vrtuljak i baci ih u nepregledne visine, a onda tresne njima ko dvjema vrećama o neku hridinu, u nekakvo grmlje, koje je iz stijene kržljivo raslo.

»Drži se!« krikne Klok i obuhvati repom na po mrtva Jožića. Dohvati se šapama granja i stisne se u grmlju. Bijahu spašeni. Nadoše se čak u meksičkom zaljevu u Americi.

Hvala Bogu, koji ih je do sada uvijek tako čuvao. Al kako će jadnici od sada?

Vilinsko kolo

Ovaj lijepi dječji igrokaz, koji smo u prošlom broju oglasili, još je uvijek u rukopisu, jer se nije javilo dovoljno naručitelja.

Molimo stoga ponovno gospodu učitelje i prosvjetare sokolskih društava, da bi nam hitno saopćili bi li bili voljni igrokaz s djecom uvježbati i na koliko primjeraka reflektiraju.

Očekujemo da će se i ostali naši pretplatnici javiti i knjižicu naručiti, jer je sadržaj lijep i zanimljiv za svakoga.

Radnja se zbiva u Istri na noćnome zboru istarskih vila povotkinja u šumi motovunskoj. Nastupaju vile Mirna, Raša, Dragonja, Jadranka, Limka, te Majka Učka, a uz njih zborovi sitne dječice, na koju napada crna avet sa zapada, koji tamne noći i crne smrti.

Lijepa pjesnička alegorija u jednom činu, koja završava pobjedom dobra nad zlim u zoru, kad grane sjajno sunce sa istoka uz velebnu pjesan zborova . . .

Stvar koju bi trebala svaka škola da uvježba i nastupi njome na zaključku školske godine.

Cijena knjižice bit će 3.— Din. Tko ju još nije naručio neka to smjesta učini.

RAZNO

Čudan zatvor. U gradu Corku u Irskoj dogodio se neobičan slučaj. Tamo imade velik zatvor, u kojemu je namješten jedan upravitelj, dvanaest činovnika, jedan liječnik i četrdeset čuvara. Nije čudo, što ima toliko ljudi, kad zatvor imade 500 kažnjeničkih ćelija. Nego ovih dana dogodio se zanimljiv slučaj. Budući da su Irci dobar narod, koji ne naginje na zločine, dogodilo se, da je u zatvoru bivaio sve manje i manje kažnjenika, dok nije ovih dana ostao samo jedan jedini osudjenik, koji ima da izdrži nekoliko tjedana kazne.

I sada radi toga jednog jedinog kažnjenika valjalo je da bude na okupu cijeli aparat činovnika, liječnika i stražara. Ali što ćemo zakon je zakon. Svakako bi država bila jeftinije prošla da je toga čovjeka poslala u najskuplji hotel na odmor, nego li da je radi njega samoga placala tolike stražare, činovnike, upravitelja zatvora i liječnika.

ODLIKOVANI KROJAČKI SALON ZA GOSPODU

A. Slavec

Z A G R E B

MESNIČKA 1

TELEFON 7443

Veliko skladište najmodernijih prvo-
razrednih engleskih štofova

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeve
ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26.

Za tiskaru odgovara Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 22a.